

*Т. А. Васильєва, д-р екон. наук, проф.,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ";
О. В. Рябенков, ПАТ "Сумське НВО ім. М. В. Фрунзе", м. Суми*

ІНСТРУМЕНТАРІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Розвиток глобалізаційних та інтеграційних процесів зумовлює необхідність удосконалення й оптимізації діяльності господарюючого суб'єкта з метою збереження вже існуючих та отримання нових конкурентних переваг. Однією з основних передумов ефективного функціонування підприємства є створення й налагодження організаційної структури, результативність якої забезпечується належним чином організованою системою менеджменту.

Важлива роль у сфері управління підприємством відведена департаментам, що займаються стратегічним та оперативним плануванням, обліком, внутрішнім контролем, оскільки від результатів їх функціонування залежить рентабельність суб'єкта господарювання. Слід зазначити, що низка як закордонних, так і вітчизняних науковців у своїх дослідженнях розкривають питання важливості та необхідності створення на підприємстві служби (відділу, департаменту) фінансового контролінгу, яка, власне, й інтегрує в собі найважливіші управлінські функції (планування, аналіз, облік, контроль). Створення єдиного департаменту, який координує реалізацію зазначених функцій, є надзвичайно ефективним, тому що саме інтеграція дозволяє синхронізувати окремі етапи фінансової роботи, а також значно скоротити час на прийняття управлінських рішень з одночасним зростанням їх ефективності, оскільки уповноважена особа володіє більш повною картиною, а тому її рішення є більш об'єктивним та науково обґрунтованим.

Практичне застосування як стратегічного, так і оперативного фінансового контролінгу на підприємстві базується на використанні набору методів. Методи, якими оперує фінансовий контролінг, розділяють на три групи: загальнонаукові, загальноекономічні та специфічні.

До групи загальнонаукових методів належать аналіз, синтез, дедукція, індукція, порівняння, моделювання тощо. Серед загальноекономічних методів, що використовуються в системі фінансового контролінгу, слід виділити аналіз коефіцієнтів, трендовий аналіз, управлінські методи (метод EVA, CVP-аналіз, ABM-аналіз). Щодо специфічних методів фінансового контролінгу, то їх використання залежить від виду контролінгу.

Складність застосування специфічних методів обумовлена тим, що вони мають досить вузький спектр реалізації і, зазвичай, спрямовані на управління окремим етапом чи взагалі процесом у рамках фінансової роботи. Однак, незважаючи на вузьку спеціалізацію, вони

потребують від їх виконавця серйозних навичок та вмінь. Варто також зауважити, що ефективність використання специфічних методів фінансового контролінгу здебільшого визначається повнотою розуміння природи та механізму реалізації кожного конкретного методу.

Основними класичними специфічними методами фінансового контролінгу є: ABC-аналіз, XYZ-аналіз, MRP, портфельний аналіз, бенчма-ркінг витрат тощо. Поширеним методом фінансового контролінгу є ABC-аналіз (Activity Based Costing), який передбачає вибір пріоритетних напрямків зниження собівартості продукції та шляхів зростання обсягу реалізації через розподіл видів витрат за їх часткою в загальній структурі та диференціацію методів управління ними. Найчастіше даний метод застосовується при оптимізації витрат на сировину й матеріали, що зумовлено превалюванням їхньої вартості у складі собівартості продукції підприємств. За аналогією до ABC-аналізу на практиці застосовується XYZ-аналіз оптимізації запасів, під час використання якого розподіл сировини на групи здійснюється залежно від рівномірності її споживання. На сьогодні реалізація зазначеного методу відбувається за допомогою комп'ютерних програм, прикладом яких може слугувати SAP ERP.

Отже, розглянувши методи, які можуть використовуватися в системах оперативного та стратегічного фінансового контролінгу, можна відзначити особливе місце саме специфічних методів, застосування яких покликане реалізувати конкретні задачі фінансового контролінгу.

Васильєва, Т.А. Інструментарій реалізації системи фінансового контролінгу на підприємстві [Текст] / Т.А. Васильєва, О.В. Рябенков // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (24-25 жовтня 2013 року). – Суми : УАБС НБУ, 2013. – С. 6-7.